

UPPSALA
UNIVERSITET

Rapport IBG-LP 09-004

Ungdomars attityd och erfarenhet av alkohol

En enkätstudie i grundskolan

Martin Hagelin

Institutionen för biologisk grundutbildning, Uppsala universitet
Lärarprogrammet 210-330 hp
Lärarexamensarbete 15 hp, vt 2009
Handledare: Henrik Viberg
Examinator: Eva Lundqvist

Sammanfattning

Min fundering är hur det förebyggande arbetet kring riskerna med droger ser ut i skolan, får eleverna grundläggande kunskaper i tillräckligt stor utsträckning som krävs och som skolan är skyldig att ge. Ofta verkar det även som att alkoholundervisning och information fokuseras till skolans senare del, årskurs 7-9, men hur ser det ut i de tidigare årskurserna? Jag har därför valt att göra en undersökning där jag fokuserar på hur användning, attityden och kunskap ser ut hos elever i årskurs 4 och 6. Jag har valt att göra en enkätundersökning och i litteraturen har jag tittat närmare på forskning inom området alkohol och förebyggande insatser i skolan. Frågorna är ställda för att ta reda på ungdomarnas attityd, kunskaper och användning av alkohol.

Undersökningen visar att ca 70 % av eleverna i årskurs 6 har provat alkohol i någon form och ungefär hälften av eleverna i åk 6 har blivit bjuden på alkohol i hemmen. Ungefär 30 % av elever i årskurs 4 har provat alkohol och viss andel har blivit bjuden i hemmen.

90 % av årskurs 6 eleverna känner till att alkoholen påverkar kroppen medan resultatet för årskurs 4 eleverna är 62 %. Denna kunskap har inte kommit så mycket genom skolan då undervisningen om alkohol i skolan inte har förekommit alls eller förekommit i väldigt liten utsträckning. Attityden till alkoholdrickande för ungdomar verkar vara ganska lika mellan eleverna i årskurs 4 och 6. Större andelen av eleverna tycker inte att man ska tillåta alkoholdrickande före 18 års ålder. Man har alltså en klar uppfattning i frågan men i verkligheten kan man inte motstå trycket från kamratgången och den individuella populariteten. Eleverna är ganska osäkra på om de vill ha mer information om alkoholrelaterade frågor i skolundervisningen.

Jag anser att resultaten verkligen tyder på att man borde lägga in resurser för alkohol och droginformation tidigt i skolundervisningen. För varje år debutåldern för alkohol skjuts upp minskar riskerna för att våra ungdomar ska råka illa ut och få framtida problem, skolan borde verkligen ta ett större alkoholförebyggande ansvar och resurser på detta bör verkligen inte prioriteras bort.

Nyckelord: Alkohol, attityd, kunskap, användning, skolundervisning.

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund.....	4
Alkoholdebut.....	5
Alkoholskador och risker	5
Föräldrarnas roll.....	6
Skolans roll	6
Befintlig forskning	7
Syfte och frågeställningar	9
Metod.....	10
Val av metod.....	10
Urval.....	10
Forskningsetik.....	11
Databearbetning	11
Resultat	12
Diskussion.....	23
Användning.....	23
Kunskap.....	24
Attityd	26
Slutsats	27
Litteraturförteckning	28
Bilaga 1	30
Bilaga 2	31

Inledning

Jag har alltid varit intresserad av god hälsa, bra vanor och vad som anses vara en sund livsstil. I mitt kommande jobb som lärare tycker jag det är viktigt att eleverna även får med sig kunskaper som inte är knutna till något specifikt skolämne utan kunskaper som snarare gör dem till goda samhällsmedborgare. När jag varit ute på verksamhetsförlagd utbildning har jag märkt att lärarna pratar mycket om de traditionella ämnena i skolan men de verkar ofta glömma bort ämnen som innefattas inom ramen för "livskunskap". I det ingår kunskap om miljö, jämställdhet, god hälsa och den egna livsstilens betydelse för hälsan. Grundläggande kunskaper om vad som är god hälsa finns beskrivet som mål i läroplanen (Lpo 94) och skolans hälsoarbete finns även uppmärksammat i allmänna råd från Skolverket.

"har grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa samt har förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan och miljön" (Lpo 94, s 10).

De skolor jag tidigare varit i kontakt med brukar ha någon form av temadag gällande dessa ämnen, till exempel kärlek, droger och värdegrund för att nämna några, men detta blir inget kontinuerligt arbete som sträcker sig över hela läsåret, utan det blir mer i form av punktinsatser. De lärare jag har pratat med tar upp att de ofta inte hinner med annat än den "vanliga" undervisningen, då skolan idag strävar efter läroplanernas och kursplanernas måluppfyllelse i hög grad.

Min fundering är hur det förebyggande arbetet kring riskerna med droger ser ut i skolan, får eleverna grundläggande kunskaper i tillräckligt stor utsträckning som krävs och som skolan är skyldig att ge. Ofta verkar det även som att alkoholundervisning och information fokuseras till skolans senare del, årskurs 7-9, men hur ser det ut i årskurserna under? Jag har därför valt att göra en undersökning där jag fokuserar på hur användning, attityd och kunskap ser ut hos elever i årskurs 4 och 6. Denna kommer att genomföras med en enkätundersökning.

Bakgrund

På senare år har en hälsotrend vuxit sig stark i samhället. Vi matas hela tiden med olika fakta om vad som är ett gott leverne och vad som är bra och dåligt för människokroppen och vi blir mer och mer medvetna om vår hälsa.

”Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället” (Lpo 94 sid.5).

Alkohol är idag det största drogproblemet vi har i Sverige och bidrar till stora sjukvårdskostnader och samhällsproblem. Sedan 70-talet har man sett en minskning av andelen niondeklassare som dricker alkohol med ungefär 30 %, vilket är väldigt positivt (Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, 2008), då stora alkoholintag bland annat kan ge leverskador och akuta alkoholförgiftningar och framtida beroende.

Vi vet att våra ungdomar stöter på alkohol förr eller senare. Men vad känner våra elever till om alkohol och skadorna som den för med sig? Är det någon skillnad mellan vad eleverna i årskurs 4 och 6 vet och kan om alkohol och hur ser alkoholanvändningen ut bland eleverna i dessa årskurser? Som det ser ut i skolan idag, är det mycket som ska hinnas på skolschemat och frågan är hur alkoholinformationen och alkoholundervisning prioriteras. Det är av stor vikt att hålla nere debutåldern för alkoholanvändande, både för att minska framtida drogberoende och samhällskostnader, men också för att minska risken för att eleverna/ungdomarna ska få dåliga levnadsvanor och inte kunna tillgodogöra sig sin skolgång (Sundell, 2003).

Skolorna i Sverige har idag skyldighet att undervisa och informera eleverna om beroendeframkallande droger, som alkohol, och dess skador och det ska göras senast i årskurs 5 (Skolverket.se, 2009).

”Grundläggande är ett hälsoperspektiv som innefattar såväl fysiskt och psykiskt som socialt välbefinnande” och ”utvecklar kunskap om vad som främjar hälsa” (Skolverket.se, 2009).

ANT (Alkohol, narkotika, tobak) undervisningen, som det kallas har inga egna föreskrifter om innehåll eller omfattning och undersökningar som gjorts har visat att många skolor saknar ANT undervisning eller att den varit väldigt begränsad. Flera metastudier har också visat på dålig och svag effekt av ANT-undervisningen (Sundell, 2002).

Alkoholdebut

Alkoholdebuten bland Sveriges ungdomar ligger idag mellan 13 och 14 år för både pojkar och flickor (iq.se, 2008) och studier som gjorts har belyst risken med en tidig alkoholdebut. Indikationer som kan tyda på en tidig alkoholdebut kan vara orolighet, okoncentration, bråkighet och motoriska problem (Af Klinteberg, Andersson, Magnusson & Stattin, 1993). Många av de ungdomar som uppgivit att de haft en alkoholdebut vid 12 års ålder eller tidigare hade 3-4 gånger oftare än andra provat narkotika, begått allvarliga brott och haft oskyddat sex. Alkoholbruk behöver inte i sig utgöra risken för att ungdomar ska få framtida problem, som till exempel att begå brott, men alkohol är absolut en markör för en ökad risk för framtida problem. Alkoholbruk i tonåren ökar även risken att råka ut för till exempel bilolyckor och andra olyckor. Man har även sett att alkoholanvändning under tonåren försvårar individens sociala utveckling och skapandet av en självidentitet (Sundell, 2003 och Newcomb, Bentler & Collins, 1986).

Enligt svensk lag är det förbjudet att sälja alkohol till barn och ungdomar som är under 18 år. I juridisk mening är det tillåtet att bjuda barn och ungdomar på alkohol. Det är även tillåtet för ungdomarna själv att använda alkohol. Rent samhällsekonomiskt för Sverige som land finns det många vinster med att försöka skjuta upp alkoholdebuten. För varje år som alkoholdebuten skjuts upp så minskar risken för ett framtida alkoholberoende med 14 % (iq.se, 2008) vilket gör denna frågeställning viktig.

Alkoholskador och risker

Alkoholen för med sig en rad olika negativa konsekvenser rent fysiologiskt för människokroppen. Hur mycket alkohol en människa tål är beror på vikt, ålder och ärftliga anlag. Stora mängder alkohol kan göra att leverns funktion försämras, då det är den som ser till att alkoholen metaboliseras och elimineras ur människokroppen. Hjärtmuskeln kan även drabbas och ibland medför detta hjärtsvikt. Alkohol kan också ge en mängd andra skador, till exempel magsår och påverkan på hud, sexualdrift, bukspottkörtel och nervsystem. Andra risker är att läkemedel och tabletter konsumeras med alkohol, då det kan leda till förgiftningstillstånd och medvetlöshet. Dricks alkohol under en graviditet finns risken att barnet drabbas av fosterskador (Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, 2009). Det finns även ett starkt samband mellan alkohol och cancerutveckling, främst på organ som svalg munhåla och matstrupe (Folkhälsoinstitutet 2005). Antal levnadsår som förloras till följd av alkoholintag är för män 10,3 procent av levnadsåren och för kvinnor 5,6 procent. Siffror på självmordsstatistiken i Sverige visar att 48 procent är alkoholrelaterade (Folkhälsoinstitutet 2005).

Många olyckor ungdomar är inblandade i är alkoholrelaterade, vilket också leder till kroppsliga skador. Åldersgruppen 16-17 åringar är kraftigt överrepresenterad när det gäller polisanmälda bilolyckor (Folkhälsoinstitutet och Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2000).

Även sexuellt överförbara sjukdomar ökar med alkoholanvändning, vilket i sin tur kan leda till HIV/AIDS. Under uppväxtåren kan i vissa fall även alkoholanvändning påverka ungdomars självidentitet, sociala kompetens och kontakten med kamrater (Sundell, 2003 och Newcomb, Bentler & Collins, 1986).

Föräldrarnas roll

Föräldrarna har ett mycket viktigt ansvar när det gäller barnens alkoholdebut. När föräldrarna är inkonsekventa och visar väldigt lite intresse för barnens uppväxt och då föräldrarna själv brukar alkohol i stor omfattning finns stor risk att barnen/ungdomarna hamnar i riskzonen för att själva prova alkohol tidigt (Loveland-Cherry, Thomson Ross & Kaufman, 1999).

En slutrapport från Statens Folkhälsoinstitut tyder på att ett bra samspel mellan skolan och föräldrarna har stor roll i att förebygga riskbeteende hos barn. En skola där både föräldrar och elever känner delaktighet och att det finns möjlighet att påverka. Tydliga regler och gränsdragning kring alkohol som bestäms i samverkan med skolan, föräldrarna och eleverna har visat på bra resultat (Folkhälsoinstitutet 2008).

För att nå föräldrarna har Örebro kommun tagit fram ett program/metod som kallas Örebro preventions program. Programmets inriktning är att förhindra normbrott, berusningsdrickande och förebygga ungdomarnas alkoholdebut. Metoden syftar till att påverka föräldrar till ett bra förhållningssätt gällande alkohol. I samband med sammankomster, till exempel föräldramöten, så avsätts 15 minuter där specialutbildad personal informerar om föräldrars inställning till alkohol och hur det påverkar ungdomar. I programmet ingår årskurs 7-9 (Folkhälsoinstitutet, 2008).

Skolans roll

I skolans läroplaner står det inte mycket specificerat om alkohol utan mer generellt om att skolan ska forma och fostra våra elever till bra samhällsmedlemmar, vilket är ett väldigt stort och vagt begrepp. I Lpo 94 finns det ett antal inlägg gällande vad eleverna ska uppnå i skolan och vad lärarna ska sträva mot. Själv kan jag tycka att det är lite luddigt och det är svårt att hitta något specifikt kring alkoholarbetet som skolan ska sträva mot. Nedan följer några citat som beskriver skolans roll i hälsoarbetet och målen mot att forma eleverna till goda samhällsmedborgare.

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta kunskaper. I samarbete med hemmen skall skolan främja elevernas utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar” (Lpo 94 s.5).

”Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället” (Lpo 94 s.5).

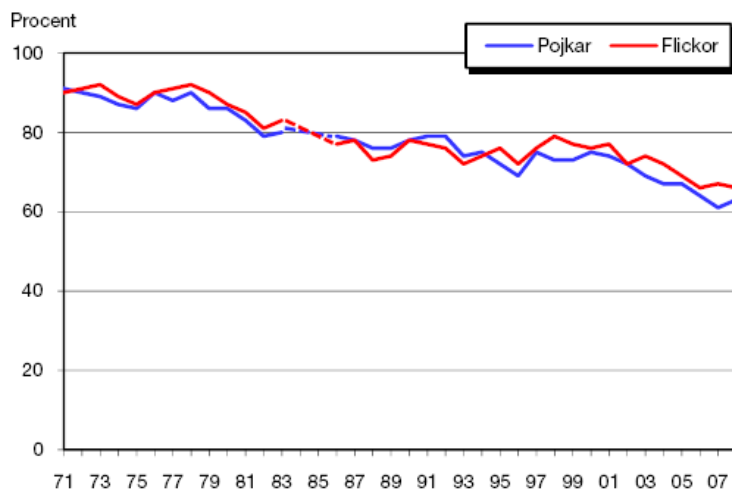
”Dagens skola har ett ansvar att eleverna får med sig de grundläggande kunskaper om vad som är en bra hälsa. De förstår vad som är bra för den egna individen och vad som är en sund livsstil, enligt gällande läroplaner” (Lpo 94, Lpf 94).

Folkhälsoinstitutet har på uppdrag av regeringen tagit fram förslag till åtgärder för att hjälpa skolan i arbetet med alkohol-, tobak- och narkotikafrågor. Den klassiska så kallade ANT undervisningen visar sig inte ge den önskade effekt på elevernas beteende som man eftersträvade. Det drogförebyggande arbetet handlade enligt folkhälsoinstitutet om vuxnas engagemang att skapa tydlighet och en trygg struktur för barn och ungdomar. Grunden för det läggs i familjen och det är viktigt att barn och ungdomar får redskap för att klara sig i samhället (Folkhälsoinstitutet, 2007). Det är även viktigt att skolan strävar efter stabil och trygg miljö och främjar eleverna med uppmuntran, stimulans och engagemang för att nå en bra hållbar utveckling för att förebygga svårigheter i skolan och efter avslutad skoltid (Folkhälsoinstitutet, 2007).

Befintlig forskning

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN) har genomfört ett antal undersökningar och givit ut årliga rapporter gällande alkohol och drogfrågor. År 1985 övertog CAN uppdraget från skolöverstyrelsen att genomföra undersökningar bland barn och ungdomar. År 1993-2000 var det Folkhälsoinstitutet (FHI) som genomförde dessa undersökningar men på senare år har CAN uppdraget igen och får ekonomiska medel från Socialdepartementet för att genomföra dessa studier. Det största syftet med undersökningarna har varit att få en överblick och studera utvecklingen av barn och ungdomars drogvänor. Syftet har även varit att se om det förekommer skillnad mellan olika åldersgrupper. Det finns även en rad andra myndigheter och organisationer som har forskat och rapporterat om alkohol och ungdomar. Några är FHI och Statistiska centralbyrån. "Skolan förebygger" är namnet på ett projekt som genomförts av FHI under åren 2005-2007. Syftet med detta projekt var att sprida kunskap om verkningsfulla alkohol- och drogförebyggande insatser i skolan. Det finns flertalet broschyrer utgivna som tar upp alkoholskadeförebyggande insatser i skolan, bakom dessa står FHI, myndigheten för skolutveckling, Skolverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Alkoholkommittén och mobilisering mot narkotika.

Det finns även en mängd FoU rapporter, bland annat har socialtjänstförvaltningen (Knut Sundell och Ylva Kraft, 2002) i Stockholm gjort en omfattande undersökning i Stockholms län där de undersökt ”Femteklassares kunskap, attityd och erfarenhet av alkohol, tobak och andra droger”. Från år 1971 fram till idag har CAN bland annat genomfört omfattande undersökningar bland niondeklassare i Sverige gällande deras alkoholkonsumtion, vilket kan ses i fig.1. (can.se, 2008).

Figur 1: Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 efter kön mellan åren 1971-2007 (can.se).

Syfte och frågeställningar

Då debutåldern för alkoholanvändande oftast är i årskurs 7-8 (iq.se, 2008) tycker jag att det är intressant att studera vilken attityd och kunskapsnivå som finns inom detta område i de tidigare åldrarna. Syftet med mitt examensarbete är att undersöka hur användningen, attityden och kunskaperna kring alkohol ser ut i årskurs 4 och 6. Vet eleverna i åk 6 mer än de i årskurs 4? Är eleverna medvetna om att alkohol ger skador och biverkningar och hur är deras syn kring alkohol och vilken erfarenhet har de?

Syftet med min undersökning blir vidare att se vad eleverna i de olika årskurserna vet och på så vis se om det behövs mer undervisning om alkohol och dess skador i tidigare årskurser. Information kommer att insamlas genom en enkätstudie.

Metod

I kapitlet som följer redogörs för hur undersökningen gått till och metoden som använts presenteras.

Val av metod

Jag har valt att göra en enkätundersökning och i litteraturen har jag tittat närmare på forskning inom området alkohol.

”Målet är självklart högsta möjliga svarsfrekvens, det vill säga att få så många personer i urvalet som det bara går att besvara frågorna. Med hårt och genomtänkt arbete kan man här komma ganska långt.” (Esaiasson s.267).

Enkätundersökningen är uppbyggd av 12 stycken frågor (se bilaga 2) med olika svarsalternativ. Det finns alltid ett mer neutralt svar. Frågorna är ställda för att ta reda på ungdomarnas attityd, kunskaper och användning av alkohol. Enkäten är helt anonym och jag har pratat med och rådfrågat de berörda lärarna. Vad gäller utformningen av enkäten har jag formulerat den så enkelt och tydligt som möjligt för att underlätta läsförståelse då målgruppen är elever i årskurs 4 och 6. En svaghet med metoden är hur ärliga eleverna är gällande deras alkoholanvändning och kunskap och detta bör tas med i tolkningen av resultaten.

Urval

Jag har valt att undersöka två stycken årskurs 4 och två stycken årskurs 6 klasser från en mellanstor stad mitt i Sverige. Jag har valt att undersöka ett stadsområde eftersom jag anser det vara mer representativt, än att till exempel ta en mindre ort där bilden av min undersökning kan bli något snedvriden. I en storstadsskola är mångfalden större och eleverna har många olika bakgrunder vilket gör att undersökningen blir mer representativ för den verkliga populationen. För att öka representativiteten ytterligare skulle fler skolor ha tagits med i både södra, mellersta och norra Sverige alternativt fler skolor och klasser i en kommun/län. Ökat antal studieobjekt skulle ge en bättre representativitet för den totala populationen. Då denna studie var tidsbegränsad fanns inte den möjligheten och att endast 4 klasser deltagit i studien är en svaghet för metoden och de resultat som presenteras.

Forskningsetik

Denna studie har tagit hänsyn till de fyra grundläggande krav som finns inom forskningen för att skydda individen som ingår i undersökningen, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Alla eleverna blev innan enkätundersökningen startade informerade om vad undersökningen handlade om och dess syfte. Mycket vikt i informationen lades på konfidentialitet och anonymitet. Alla eleverna fick lämna sitt samtycke om att delta i undersökningen och att ingå var helt frivilligt. Gällande nyttjande kravet så ska all information endast läsas och nyttjas av mig och därefter förstöras.

Databearbetning

Jag har arbetat mig igenom fråga för fråga på enkäten och sammanställt statistik för respektive fråga, vilken presenteras i form av stapeldiagram. Detta för att få en så tydlig och överskådlig bild av resultaten som möjligt.

Resultat

Totalt har 76 elever svarat på enkäten och deltagit i studien. I årskurs 4 deltog 34 elever och könsfördelningen var 22 pojkar och 12 flickor. I årskurs 6 deltog 42 elever varav 21 pojkar och 21 flickor.

2. Har du testat något av följande?

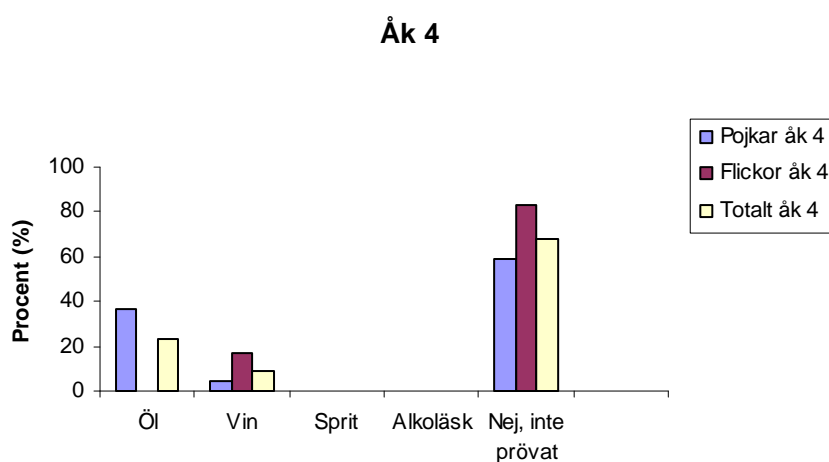

Fig. 2. Visar årskurs 4 elevers alkoholanvändande.

I årskurs 4 har 68 % av eleverna inte testat alkohol, 59 % av pojkarna och 83 % av flickorna. Av pojkarna i årskurs 4 har 36 % testat öl och 5 % vin. Ingen av flickorna har testat öl men 17 % har testat vin. Varken pojkarna eller flickorna har testat sprit eller alkoläsk.

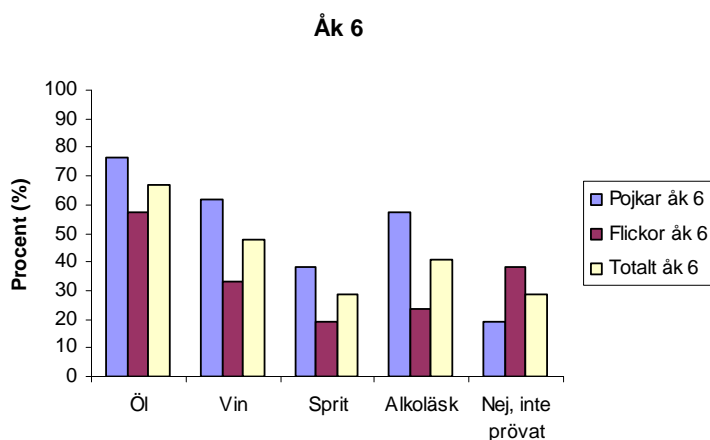

Fig. 3. Visar årskurs 6 elevers alkoholanvändande.

I årskurs 6 har 29 % av eleverna inte testat alkohol, 19 % av pojkarna och 38 % av flickorna. Av pojkarna i årskurs 6 har 76 % testat öl, 62 % vin, 38 % sprit och 57 % alkoholäsk. Av flickorna har 57 % testat öl, 33 % vin, 19 % sprit och 24 % alkoholäsk.

3. Har du druckit så mycket alkohol så du känt dig påverkad?

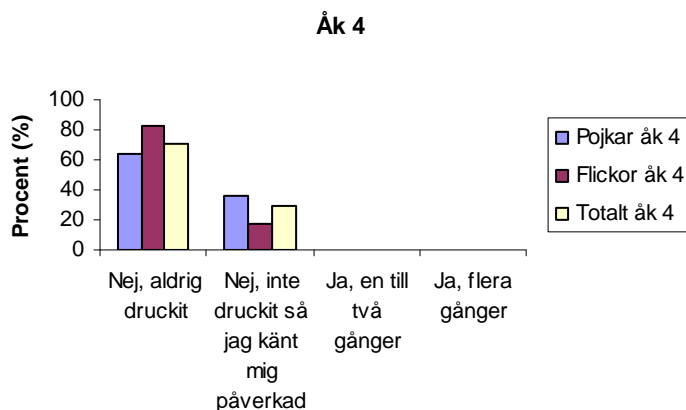

Fig. 4. Visar om årskurs 4 elever druckit så att de känt sig påverkade.

I årskurs 4 är det 29 % som druckit alkohol men inte känt sig påverkad. Ingen elev i årskurs 4 har druckit alkohol så att de känt sig påverkad.

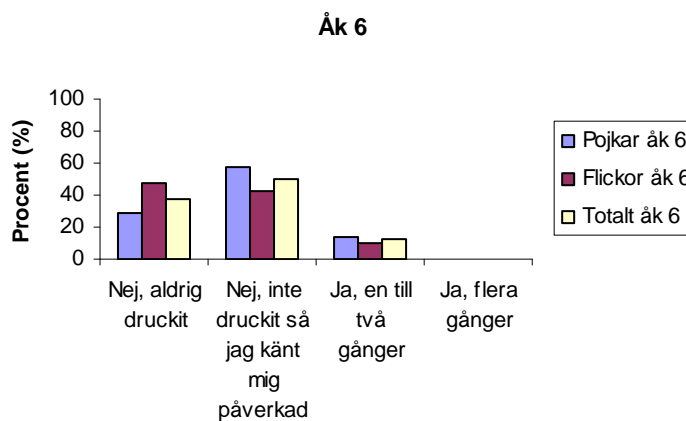

Fig. 5. Visar om årskurs 6 elever druckit så att de känt sig påverkade.

I årskurs 6 är det 50 % som druckit alkohol men inte känt sig påverkad, 57 % av pojkarna och 42 % av flickorna. 12 % av eleverna i årskurs 6 har druckit alkohol så att de känt sig påverkad 1-2 gånger, 14 % av pojkarna och 10 % av flickorna. Ingen i årskurs 6 har känt sig påverkad mer än 2 gånger.

4. Har det förekommit alkohol i ditt hem de senaste 6 månaderna?

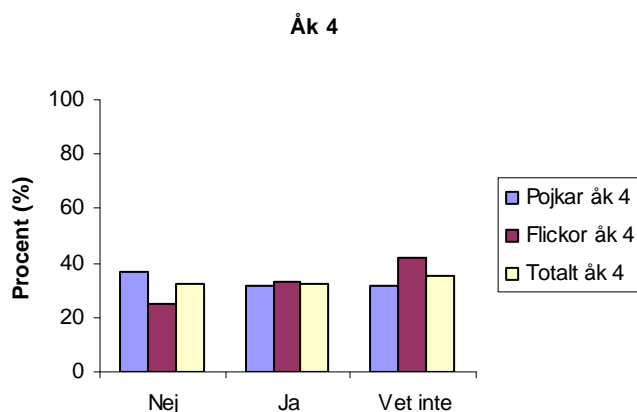

Fig. 6. Visar om det förekommit alkohol hemma hos årskurs 4 elever.

I årskurs 4 är det 35 % av eleverna som inte vet om det förekommit alkohol i hemmet det sista halvåret. Totalt är det 32 % som uppger att det inte förekommit alkohol i hemmet de senaste 6 månaderna, 36 % av pojkarna och 25 % av flickorna.

32 % av årskurs 4 eleverna svarar att det förekommit alkohol i hemmet de senaste 6 månaderna, 32 % av pojkarna och 33 % av flickorna.

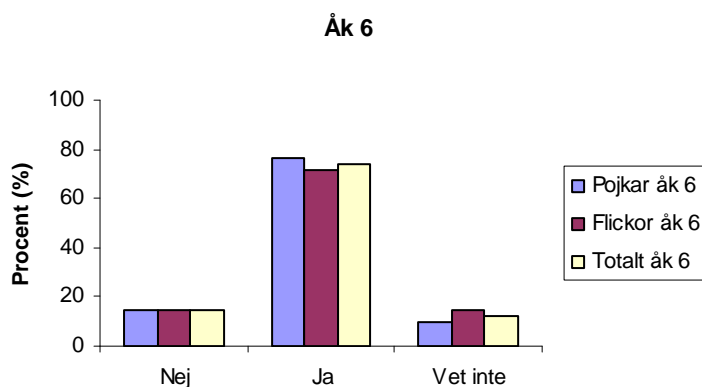

Fig. 7. Visar om det förekommit alkohol hemma hos årskurs 6 elever.

I årskurs 6 är det 12 % som inte vet om det förekommit alkohol i hemmet de senaste 6 månaderna. Totalt svarar 14 % att det inte förekommit alkohol i hemmet de senaste 6 månaderna, 14 % av pojkarna och 14 % av flickorna. 74 % av eleverna i årskurs 6 svarar att det förekommit alkohol i hemmet de senaste 6 månaderna, 76 % av pojkarna och 72 % för flickorna.

5. Har dina föräldrar bjudit dig på alkohol?

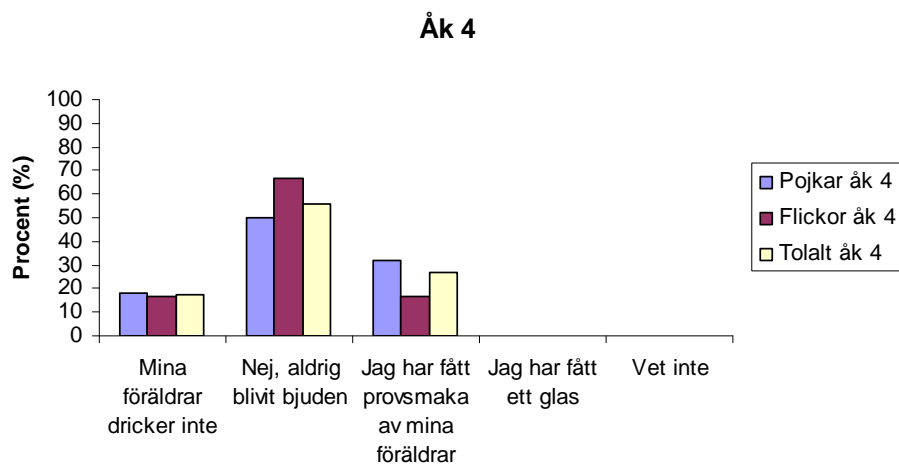

Fig. 8. Visar om årskurs 4 elever blivit bjuden på alkohol av förälder.

I årskurs 4 uppger 55 % av eleverna att de aldrig blivit bjuden på alkohol av föräldrarna, 50 % av pojkarna och 66 % av flickorna. 27 % har fått provsmaka av föräldrarna, 32 % av pojkarna och 17 % av flickorna. I årskurs 4 är det totalt 18 % som uppger att deras föräldrar inte dricker alkohol.

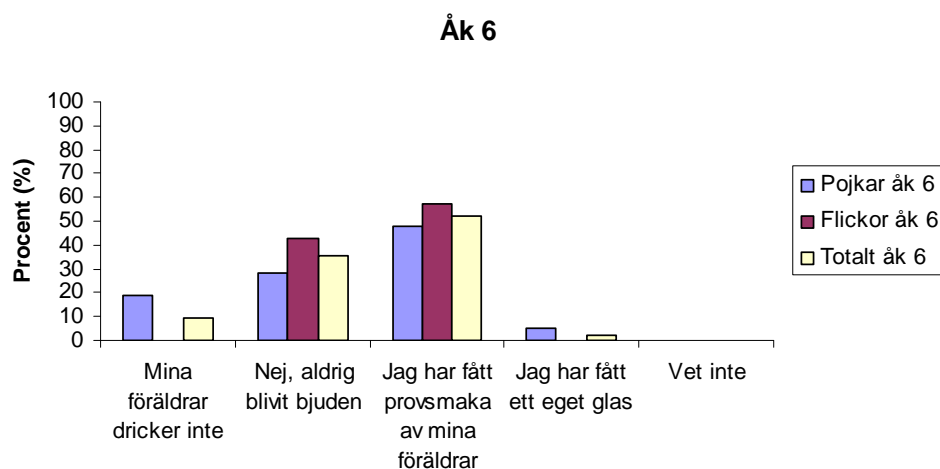

Fig. 9. Visar om årskurs 6 elever blivit bjuden på alkohol av förälder.

I årskurs 6 uppger 36 % att de aldrig blivit bjuden på alkohol av föräldrarna, 29 % av pojkarna och 43 % för flickorna. Provsmatat via föräldrarna har 52 % av eleverna fått göra, 47 % av pojkarna och 57 % av flickorna. 2 % av eleverna i årskurs 6 har fått ett eget glas av föräldrarna, 5 % av pojkarna och 0 % av flickorna. I årskurs 6 är det totalt 10 % som uppger att deras föräldrar inte dricker alkohol.

6. Har du kunskap om hur alkohol påverkar din kropp?

Åk 4

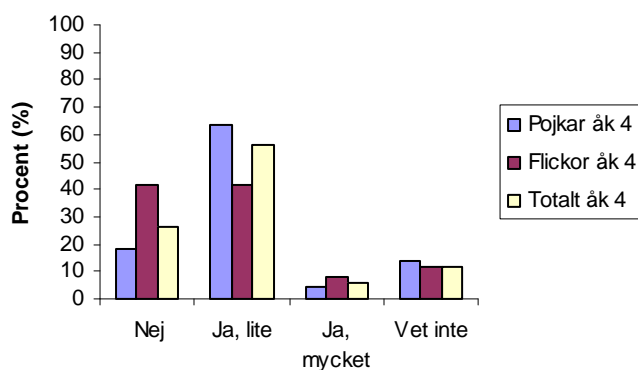

Fig. 10. Årskurs 4 elevers kunskaper om hur alkohol påverkar kroppen.

Av eleverna i årskurs 4 har 27 % ingen kunskap om hur alkohol påverkar kroppen, 18 %, av pojkarna och 42 % av flickorna. Lite kunskap om alkoholens inverkan på kroppen har totalt 56 % svarat, 64 % av pojkarna och 42 % av flickorna. Mycket kunskap har 6 % av eleverna i årskurs 4 svarat att de har, 5 % av pojkarna och 8 % av flickorna.

Åk 6

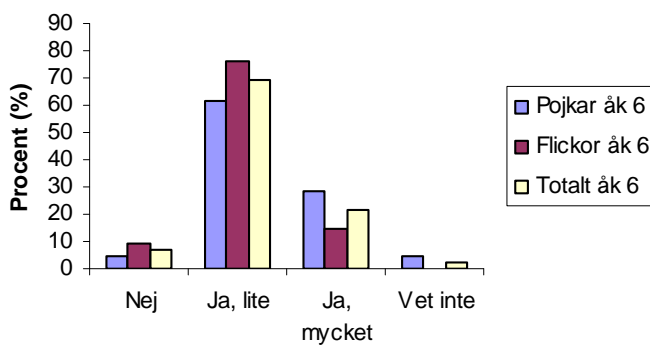

Fig. 11. Årskurs 6 elevers kunskaper om hur alkohol påverkar kroppen.

I årskurs 6 är det 7 % av eleverna som inte har någon kunskap om alkoholens inverkan på kroppen, 5 % av pojkarna och 10 % av flickorna. 69 % av eleverna i årskurs 6 har svarat att de har lite kunskap om alkoholens inverkan på kroppen, 62 % av pojkarna 76 % av flickorna. Mycket kunskap har totalt 21 % av eleverna, 29 % av pojkarna och 14 % av flickorna.

7. Är det farligt att dricka alkohol?

Åk 4

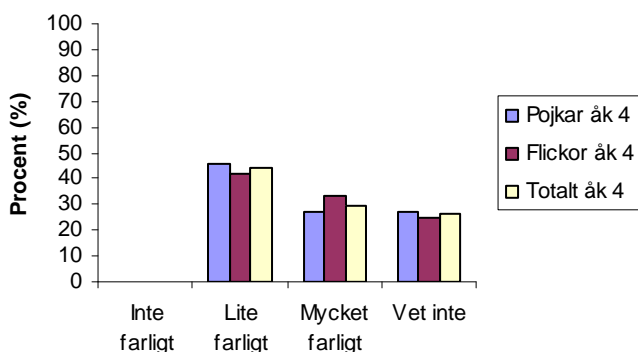

Fig. 12. Årskurs 4 elevers svar gällande om det är farligt att dricka alkohol.

I årskurs 4 är det 44 % av eleverna som svarar att det är lite farligt att dricka alkohol, 46 % av pojkarna och 42 % av flickorna. Att det är mycket farligt att dricka alkohol svarar totalt 29 % av eleverna, 27 % av pojkarna och 33 % av flickorna. 27 % av eleverna i årskurs 4 svarar att de inte vet om det är farligt att dricka alkohol, 27 % av pojkarna och 25 % av flickorna. Ingen elev svarar att det inte är farligt att dricka alkohol.

Åk 6

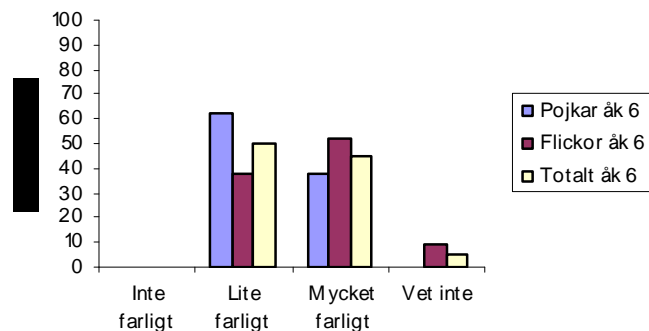

Fig. 13. Årskurs 6 elevers svar gällande om det är farligt att dricka alkohol.

I årskurs 6 svarar 50 % att de tror att det är lite farligt att dricka alkohol, 62 % av pojkarna och 38 % av flickorna. Att det är mycket farligt att dricka alkohol uppger 45 % av eleverna, 38 % av pojkarna och 52 % av flickorna. 5 % av eleverna i årskurs 6 svarar totalt att de inte vet, 0 % för pojkarna och 10 % av flickorna. Ingen elev svarar att det inte är farligt att dricka alkohol.

8. Har du haft någon undervisning om alkohol det senaste läsåret?

Åk 4

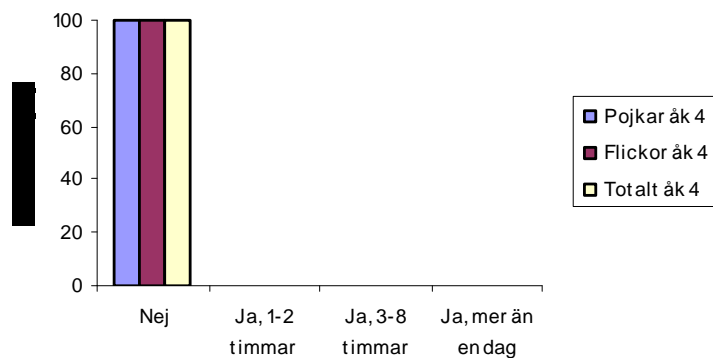

Fig.14. Årskurs 4 elevers svar gällde alkoholundervisning.

I årskurs 4 svarar alla elever att det inte har förekommit undervisning om alkohol det senaste läsåret.

Åk 6

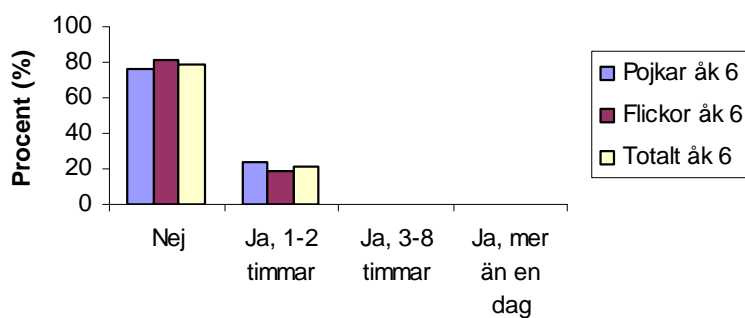

Fig.15. Årskurs 6 elevers svar gällde alkoholundervisning.

I årskurs 6 svarar 79 % av eleverna att de inte haft någon undervisning om alkohol det senaste läsåret. 21 % av eleverna svarar att de fått undervisning i alkoholfrågor i 1-2 timmar.

9. Skulle du önska mera information om alkohol i skolundervisningen?

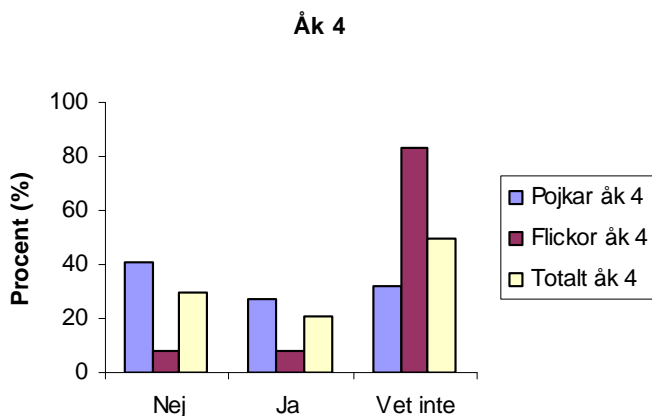

Fig. 16. Årskurs 4 elevers önskan om alkoholundervisning.

I årskurs 4 är det en klar skillnad i svaren mellan könen. Totalt är det 29 % av eleverna som svarar att de inte vill ha mer information om alkohol i skolundervisningen, 41 % av pojkarna och 8 % av flickorna. 21 % av eleverna i årskurs 4 vill ha mer information om alkohol, 27 % av pojkarna och 8 % av flickorna. Vet inte svarar totalt 50 %, 32 % av pojkarna och 83 % av flickorna.

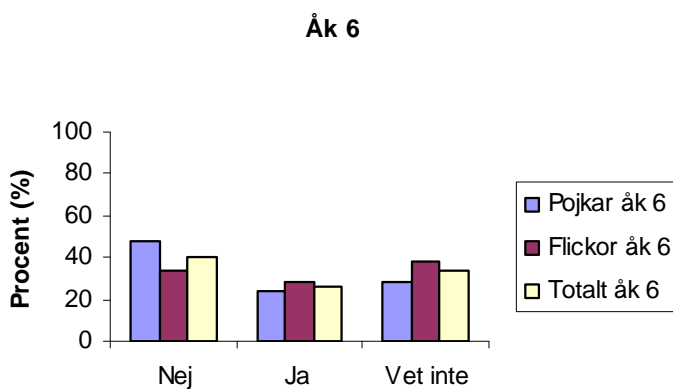

Fig. 17. Årskurs 6 elevers önskan om alkoholundervisning.

I årskurs 6 vill 41 % inte ha mer information om alkohol i skolundervisningen, 48 % av pojkarna och 33 % av flickorna. 26 % av eleverna i årskurs 6 svarar att de vill ha mer information om alkohol, 24 % av pojkarna och 29 % av flickorna. Vet inte svarar totalt 33 %, 29 % av pojkarna och 38 % av flickorna.

10. Borde ungdomar under 18 år få dricka alkohol?

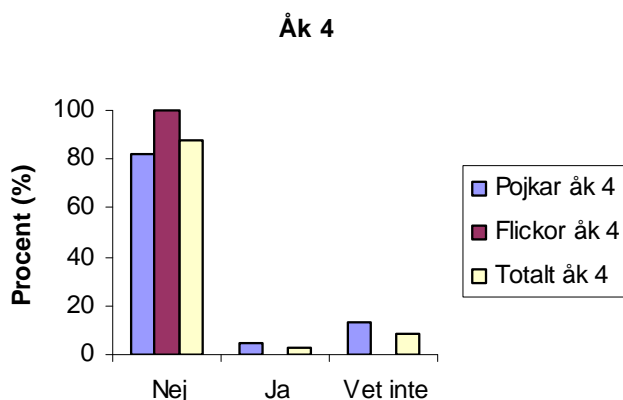

Fig. 18. Elever i årskurs 4 inställning till om ungdomar under 18 år borde få dricka alkohol.

Totalt i årskurs 4 tycker 88 % att man inte ska få dricka alkohol om man är under 18 år, 82 % av pojkarna och 100 % av flickorna. 3 % av eleverna i årskurs 4 svarar att de tycker att ungdomar under 18 år ska få dricka alkohol, 5 % av pojkarna och 0 % av flickorna. Vet inte svarar totalt 9 %, 14 % av pojkarna och 0 % av flickorna.

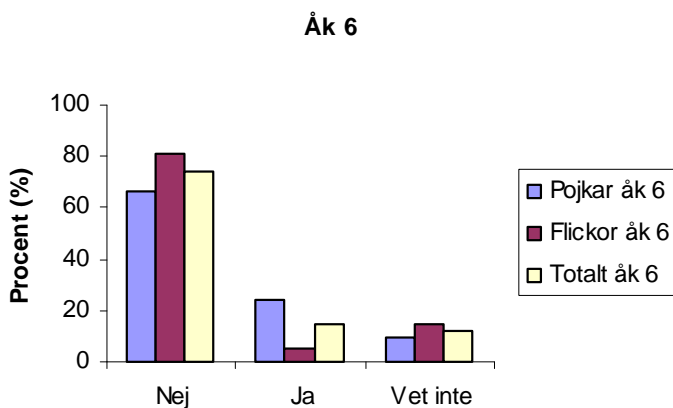

Fig. 19. Elever i årskurs 6 inställning till om ungdomar under 18 år borde få dricka alkohol.

I årskurs 6 tycker 74 % att ungdomar under 18 år inte ska få dricka alkohol, 67 % av pojkarna och 81 % av flickorna. Att ungdomar under 18 år ska få dricka alkohol svarar totalt 14 % av eleverna, 24 % av pojkarna och 5 % av flickorna. Vet inte svarar 12 % av eleverna, 10 % av pojkarna och 14 % flickorna.

11. Varför tror du att ungdomar dricker alkohol?

(Kryssa för de alternativ du tycker stämmer)

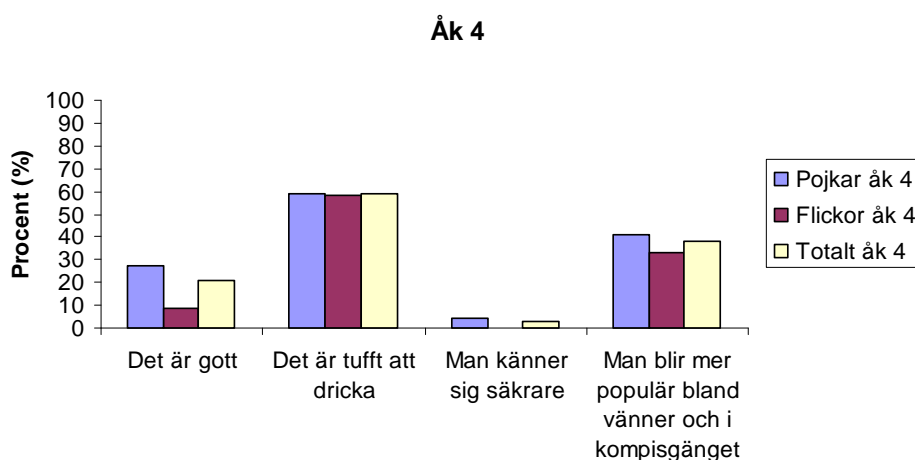

Fig. 20. Årskurs 4 elevers inställning till varför ungdomar dricker alkohol.

I årskurs 4 svarar 59 % av eleverna att det är tufft att dricka alkohol, 59 % av pojkarna och 58 %, av flickorna. Att man blir mer populär bland vänner och i kompisgänget svarar totalt 38 %, 41 % av pojkarna och 33 % av flickorna. 21 % svarar att ungdomar dricker för att det är gott, 27 % av pojkarna och 8 % av flickorna. Att ungdomar dricker för att de känner sig säkrare tror 3 % av årskurs 4 eleverna, 5 % av pojkarna och 0 % av flickorna.

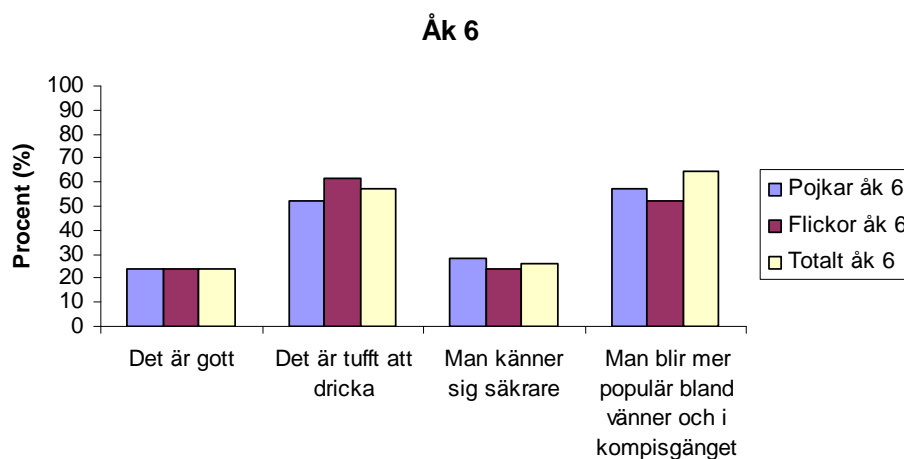

Fig. 21. Årskurs 6 elevers inställning till varför ungdomar dricker alkohol.

I årskurs 6 tror 64 % av eleverna att ungdomar dricker för att de blir mer populär bland vänner och i kompisgänget, 57 % av pojkarna och 52 % av flickorna. Att det är tufft att dricka alkohol svarar totalt 57 % av eleverna, 52 % av pojkarna och 62 % av flickorna.

26 % av eleverna i årskurs 6 tror att ungdomar dricker alkohol för att de känner sig säkrare, 29 % av pojkarna och 24 % av flickorna. Att ungdomar dricker för att det är gott svarar 24 % av eleverna, 24 % av pojkarna och 24 % av flickorna.

12. Tror du att du kommer testa alkohol innan du gått ut 9an?

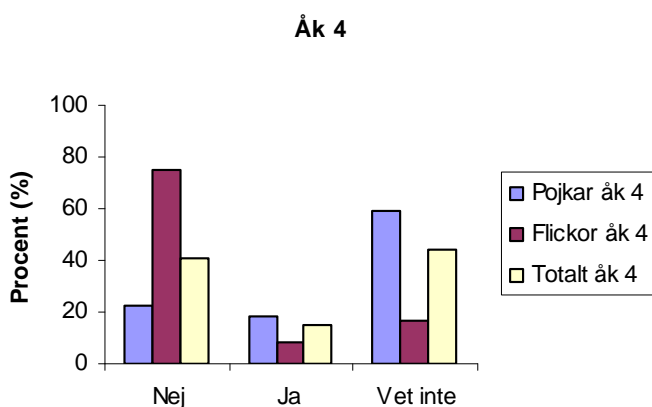

Fig. 22. Årskurs 4 elevers attityd att dricka alkohol innan de gått ut årskurs 9.

I årskurs 4 tror 41 % att de inte kommer att testa på alkohol innan de gått ut årskurs 9, 23 % av pojkarna och 75 % av flickorna. Att de tror att de kommer att testa alkohol innan de gått ut årskurs 9 svarar 15 % av årskurs 4 eleverna, 18 % av pojkarna och 8 % av flickorna. Vet inte svarar totalt 44 %, 59 % av pojkarna och 17 % av flickorna.

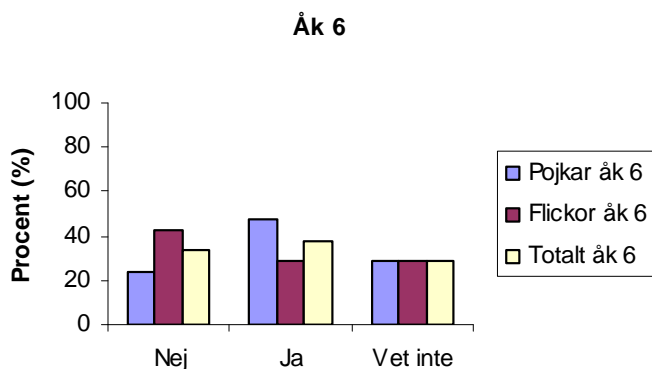

Fig. 23. Årskurs 6 elevers attityd att dricka alkohol innan de gått ut årskurs 9.

I årskurs 6 tror 33 % att de inte kommer att testa alkohol innan de gått ut årskurs 9, 24 % av pojkarna och 43 % av flickorna. Totalt tror 38 % av eleverna i årskurs 6 att de kommer att testa alkohol innan de gått ut årskurs 9, 48 % av pojkarna och 29 % av flickorna. Vet inte svarar totalt 29 %, 29 % av pojkarna och 29 % av flickorna.

Diskussion

Syftet med rapporten var att ta reda på årskurs 4 och årskurs 6 elevers användning, kunskap och attityd till alkohol med hjälp av en enkätundersökning. Diskussionen nedan är uppdelad i de olika områdena utifrån syfte och frågeställning.

Användning

Enligt svaren kan man utläsa att elever i årskurs 6 klart oftare har provat alkohol än i årskurs 4. I årskurs 6 har 76 % testat alkohol i någon form medan procentsiffran för årskurs 4 är 36 %. För eleverna i årskurs 4 så rör det sig om öl och vin (fråga 2).

Debutåldern som är så viktig för ungdomarnas framtida förhållningssätt till alkohol syns för en viss grupp av eleverna vara ganska tidig.

I årskurs 6 är man också mer avancerad i testandet av alkohol. Här har man provat alla alternativ som öl, vin, alkoholisk och sprit i en fallande procentskala. Ungefär dubbelt så många pojkar har testat alkohol jämfört med flickorna bortsett från öl där 76 % av pojkarna har testat öl och 57 % av flickorna. 38 % av pojkarna och 19 % av flickorna i årskurs 6 har testat sprit.

Man kan ha viss oro för den låga debutåldern, då den har stor betydelse för den framtida utvecklingen på området. Det påpekas i flera rapporter och undersökningar att tidig alkoholdebut kan medföra ingång till drogmissbruk, brott, ökade olyckor, personliga problem som orolighet, bråkighet, motoriska problem mm. (iq.se, 2008).

På frågan som gäller om eleverna känt sig påverkade av alkohol, uppger ingen i årskurs 4 att de druckit alkohol så att de känt sig påverkade.

För årskurs 6 visar resultatet att relativt få av pojkarna och flickorna har känt av någon alkoholpåverkan, men 12 % har känt effekten av att vara påverkad.

Att man inte känt sig påverkad är inte avgörande för framtida bekymmer utan mer att man debuterat och kanske tappat lite av respekten för alkohol, vilket medför en ökad risk för framtida problem, (Sundell, 2003 och Newcomb, Bentler & Collins, 1986).

Alkohol i hemmet förekommer hos 32 % av årskurs 4 eleverna medan motsvarande för årskurs 6 är 74 %. Att det är så stor skillnad mellan hemmen för dem som går i årskurs 4 respektive årskurs 6 verkar lite osannolikt. Det kan bero på att årskurs 4 eleverna inte är så observanta på om föräldrarna dricker eller inte eftersom 35 % svarat att de inte vet om det förekommer alkohol i hemmet eller inte. Det kan också vara att föräldrarna är mer måna om att inte barnen ska veta om drickandet när de är yngre.

27 % av eleverna i årskurs 4 har fått provsmaka någon form av alkohol av föräldrarna. Motsvarande siffra i årskurs 6 är 52 %. Man bjuder alltså de äldre eleverna oftare på alkohol i hemmet, vilket i sig kan vara förståeligt, men däremot ökar det faran för debutålderns framtida betydelse, toleransen för alkohol ökar. Människan vill gärna av nyfikenhet prova på nya saker, vilket lätt kan övergå till en ökad nyfikenhet och så småningom även bli en vana. (Folkhälsoinstitutet, 2008).

Sammanfattningsvis så har tre fjärdedelar av eleverna i årskurs 6 provat alkohol i någon form, vilket är en stor del. Det framgår även av undersökningen att hälften av eleverna i åk 6 blivit bjuden på alkohol i hemmet, vilket klart påverkar debutåldern för alkoholdrickande. Elever i årskurs 4 har längre utsträckning provat alkohol och blivit erbjudna alkohol i hemmen i lägre utsträckning. Men de har provat i tillräckligt stor grad för att informationsinsatserna om alkohol i skolan och till hemmen borde öka och fördjupas.

Kunskap

Alkohol användning medför, både på kort och lång sikt, stora risker för kroppen, både fysiologiskt och mentalt, (Sundell, 2003 och Newcomb, Bentler & Collins, 1986). Kunskap om alkohol och dess inverkan på kroppen är inte stor i årskurs 4. 27 % säger sig inte ha någon kunskap om alkoholens påverkan och 56 % uppger att de vet ”lite” om alkoholens inverkan på kroppen. Flera flickor i årskurs 4 svarar att de inte vet något medan en större andel av pojkarna svarar att de vet ”lite”. Vad detta beror på kan diskuteras, har pojkarna större intresse för alkohol, eller har det mer att göra med självförtroende gällande deras kunskaper. Ingen större könsskillnad ses i årskurs 6, där 69 % känner till ”lite” om alkoholens inverkan på kroppen och endast 7 % säger sig inte veta något om alkoholens påverkan. Resterande tycker de har mycket kunskap.

Skillnaderna mellan årskurserna kan dels bero på den ökade åldern, hemmet och att informationen från samhället slagit igenom mer för årskurs 6 eleverna. Den kan även vara ett resultat av att eleverna fått mer undervisning om alkohol i årskurs 6, eftersom skolan har skyldighet att undervisa om droger senast i årskurs 5. Skolorna i Sverige har skyldighet att undervisa och informera eleverna om beroendeframkallande droger, som alkohol, och dess skador och det ska ske senast årskurs 5 (Skolverket.se, 2009).

Alla årskurs 4 eleverna svarar att ingen undervisning om alkohol har förekommit det senaste läsåret vilket bidrar till sämre kunskap om alkohol jämfört med årskurs 6. För årskurs 6 svarar 21 % av eleverna att de fått undervisning i 1-2 timmar det senaste läsåret men även här uppger en stor andel, 79 %, att de inte fått någon undervisning alls. De elever som ingått i undersökningen går i två olika klasser och med tanke på det är det ändå konstigt att procentandelen visar så olika dvs att vissa inte fått undervisning om alkohol, medan några har fått det, 1-2 timmar. Det kan vara så att de elever som svarat att de fått undervisning om alkohol fått det från annat håll, till exempel idrottsföreningar eller andra organisationer utanför skoltid.

I Lpo 94, s. 8 står det i övergripande mål för skolan.

”att skolan ska forma och fostra våra elever till bra samhällsmedlemmar”

”att individen stimuleras att inhämta kunskaper”

”i samarbete med hemmen skall skolan främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar”

”skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande”

”dagens skola har ett ansvar att eleverna får med sig de grundläggande kunskaper om vad som är en bra livsstil”

Alla dessa mål är skrivna väldigt övergripande vilket kan göra det svårt att nå ner i skolsystemet och konkretisera detta för eleverna på olika nivåer. För att åstadkomma en god samhällsutveckling för elever i skolan är det viktigt att börja tidigt med förebyggande arbete och information i en mer tydlig och konkretiserad form. Därför är det bra om undervisning och information om alkohol, dess effekter och skador förekommer i ett tidigt skede i skolverksamheten.

Enligt Folkhälsoinstitutet (Folkhälsoinstitutet, 2007) så har undervisningen i skolan, gällande ANT-frågor, inte visat på önskvärda resultat, då det gäller effekten på elevernas beteende. Det är därför viktigt att det förebyggande arbetet utvecklas och förstärks ytterligare. Folkhälsoinstitutet nämner (Folkhälsoinstitutet, 2007) att det är viktigt med vuxnas engagemang för att skapa tydlighet och en trygg miljö för barn och ungdomar. Samarbetet med hemmen kan alltid förbättras och som forskningen visar är det viktigt att arbeta kontinuerligt med föräldrarna i tidiga skolår. Inom psykologin kan man lära sig att människans attityder fastläggs i tidig ålder. De kan då inte alltid uttrycka dessa i ord, men barnen känner av dem och utgår ifrån dem i olika livssituationer.

Kunskap om alkohol hör också ihop med frågan om det är farligt att dricka alkohol. I årskurs 4 svarar 73 % att det är ”Lite farligt” och ”Mycket farligt” att dricka alkohol, medan resultatet i årskurs 6 är 95 %.

Det innebär att eleverna i båda årskurserna känner till att alkoholdrickande kan vara förenat med risker. Kunskapen om alkoholens risker har inte slagit igenom på samma sätt i årskurs 4 som i årskurs 6. Detta betyder att eleverna i undersökningen inte har de exakta kunskaperna om alkoholen och dess inverkan på kroppen, men de har förmodligen en erfarenhet från uppväxtmiljön och samhället i stort, där de har sett och upplevt riskerna med alkohol.

21 % av eleverna i årskurs 4 vill ha mer information om alkohol i skolundervisningen och motsvarande siffra för årskurs 6 är 26 %. Detta kan ses som ett tecken på att man vill ha mer kunskap om alkoholens inverkan på kroppen, skador och attityder.

Lite konstigt är svaret att eleverna inte vill ha mer information om alkohol inom skolundervisningen. 29 % i årskurs 4 och 41 % i årskurs 6 svarar nej på den frågan.

50 % av eleverna i årskurs 4 och 33 % av eleverna i årskurs 6 uppger att de inte vet hur de skall ställa sig till mer information om alkohol i skolundervisningen. Detta tillsammans med nej-svaret kan tyda på att man inte riktigt känner till vad skolundervisningen har för skyldighet i dessa frågor.

Sammanfattningsvis kan sägas att 90 % av årskurs 6 eleverna känner till att alkoholen påverkar kroppen medan 62 % av eleverna i årskurs 4 har vetskap om riskerna med alkohol. Denna kunskap har inte kommit så mycket genom skolan eftersom undervisningen om alkohol i skolan inte har förekommit eller förekommit i liten utsträckning. Kunskapen har eleverna troligen fått av föräldrar, kamrater, media eller ute i samhället i stort.

Större kontakt och samarbete mellan skola, hem och olika samhällsfunktioner behövs för att säkerställa en säker och stabil kunskapsnivå om alkoholens faror.

Attityd

Attityden byggs upp tidigt hos människan (Sundell, 2003 och Newcomb, Bentler & Collins, 1986). Undersökningen visar på en ganska entydig attityd till alkoholdrickande bland ungdomar. Av årskurs 4 eleverna svarar 88 % att man inte borde få dricka alkohol före 18 års ålder. Flickorna i årskurs 4 ställer upp på detta påstående till 100 %. I årskurs 6 svarar 74 % att alkoholdrickande före 18 års ålder inte borde få förekomma. Även här är flickorna mer restriktiva, 81 % av flickorna tycker inte att alkohol ska förekomma före 18 års ålder. 24 % av pojkarna i åk 6 svarar att alkohol kan få förekomma före 18 års ålder, vilket tyder på en större tolerans hos dessa pojkar. Denna attityd kan vara formad av att de är äldre än årskurs 4 eleverna och därmed påverkats mer till denna åsikt. En 12-åring i årskurs 6 har nått en ålder där de börjar se in i tonåringarnas och de vuxnas livsstil, de börjar kanske vilja vara mer vuxna och tar mer efter vuxnas beteende och livsstil.

Gällande elevernas attityd till alkohol svarar 59 % i årskurs 4 och 64 % i årskurs 6 att ”det är tufft att dricka”. Elever i årskurs 4 och årskurs 6 har ungefär samma attityd till alkoholdrickandet. Att dricka alkohol påverkas även av svarsalternativet ”Man blir populär bland vänner och i kompisgänget”. Här svarar 41 % av pojkarna och 33 % av flickorna i årskurs 4 och 57 % av pojkarna och 52 % av flickorna i årskurs 6 att man blir mer populär i kamratkretsen om man dricker alkohol. I båda årskurserna verkar pojkarna vara mer känsliga för kamrattrycket. På svaret ”Man känner sig säkrare” svarar 26 % i årskurs 6 att man känner sig säkrare vid alkoholdrickande medan enbart 3 % svarar så i årskurs 4. Att ”det är gott” med alkohol tycker 21 % i årskurs 4 och 24 % i årskurs 6.

Svaren tyder på att en stor del av ungdomarna är påverkade av det sociala kamrattrycket. Att det är tufft att dricka och att man blir populär är faktorer som är relaterade till den sociala omgivningen och kamraterna. Ungdomarna tar således mycket intryck från kamraterna och det grupptryck som kan uppstå. Bland de elever som ingått i undersökningen tror en del av dem att de kommer att dricka alkohol innan de gått ut årskurs 9. I årskurs 4 svarar 15 % och i årskurs 6 svarar 38 % att de kommer dricka alkohol innan de gått ut årskurs 9, medan 41 % i årskurs 4 och 33 % i årskurs 6 svarar att de inte kommer att göra det. Enligt tidigare resonemang så är årskurs 6 eleverna äldre och de har kommit längre i utvecklingen och därför tror de i större utsträckning än eleverna i årskurs 4 att de kommer att dricka alkohol innan de gått ut årskurs 9. De har också sett något mer av hur äldre ungdomar, familjer, vuxna behandlar alkoholen och därmed påverkats i en riktning mot att alkohol är vanligt förekommande och att det är en vanlig social umgängesform.

Attityden till alkoholdrickande för ungdomar verkar vara ganska lika hos eleverna. Både eleverna i årskurs 4 (88 %) och årskurs 6 (74 %) tycker i hög utsträckning att man inte ska tillåta alkoholdrickande före 18 års ålder. Man har alltså en klar uppfattning i frågan men i verkligheten kan man inte motstå trycket från kamratgängen och den individuella populariteten som följer i alkoholens spår av ett tidigt drickande. Detta märks även på procentsiffrorna när det gäller förväntan att debutera med alkohol innan man slutat i årskurs 9.

Slutsats

Denna studie visar att många elever i årskurs 4 och en oroväckande hög procentandel i årskurs 6 har varit i kontakt med och testat alkohol. Många av eleverna uppger att de fått prova alkohol av föräldrarna i hemmet. De uppger även att ingen undervisning förekommit i årskurs 4 och en mindre andel av eleverna i årskurs 6 uppger att de haft 1-2 timmars undervisning det senaste läsåret. Den största anledningen till varför de tror att ungdomar dricker är för att det är tufft och man blir mer populär bland vännerna. Det är en väldigt splittrad åsikt om de önskar mer undervisningen om alkohol i skolan eller inte. Jag anser att resultaten verkligen tyder på att man borde lägga in resurser för alkohol och droginformation tidigt i skolundervisningen. Speciellt då man ser den kraftiga ökningen av alkoholprövandet från årskurs 4 till årskurs 6 från $\approx 30\%$ till 70% . Andelen för de som upplevt sig påverkade av alkohol har även stigit från noll till 12% mellan årskurserna. Vad man även behöver fokusera på är attitydproblematiken till alkohol, många verkar tycka det är tufft att dricka alkohol och ett stort problem verkar vara acceptansen i hemmen hos föräldrarna. Som hänvisats till tidigare är det otroligt viktigt att ha tydliga regler och gränsdragningar kring alkoholanvändning, bäst resultat har man sett då det är en samverkan mellan skolan, föräldrarna och eleverna. För varje år debutåldern för alkohol skjuts upp minskar riskerna för att våra ungdomar ska råka illa ut och få framtida problem. Skolan borde verkligen ta ett större alkoholförebyggande ansvar och resurser till detta bör verkligen inte prioriteras bort.

Litteraturförteckning

Af Klinteberg, B., Andersson, T., Magnusson, D., och Stattin, H., (1993), Hyperactive behavior in childhood as related to subsequent alcohol problems and violent offending: a longitudinal study of male subjects. *Person. Individ, diff*, 15, 381-388.

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, 2009

<http://www.can.se/sa/node.asp?node=1497> 2009-04-25

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, 2008

<http://www.can.se/documents/CAN/Rapporter/rapportserie/can-rapportserie-114-skolelevers-drogvanor-2008.pdf> 2009-04-25

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. och Wängnerud, L. (Tredje upplagan, 2007). *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Folkhälsoinstitutet 2008

Slutrapport avseende regeringsuppdrag, 2005-2007 om spridning av kunskap och metoder som stärker det alkohol- och drogförebyggande arbetet i skolan.

Folkhälsoinstitutet 2007

http://www.fhi.se/PageFiles/3437/Skolan_kan_forebygga.pdf 2009-05-02

Folkhälsoinstitutet 2005

Sammanfattning av Alkohol och hälsa, En kunskapsöversikt om alkoholens positiva och negativa effekter på vår hälsa, 2005.

IQ.se intervju Sven Andréasson, 2008.

http://www.iq.se/assets/documents/pdf/Intervju_Sven_Andreasson.pdf 2009-04-25

Loveland-Cherry, C. J. Thomson Ross, L. & Kaufman, S. R. (1999). Effects of a home based family intervention on adolescent alcohol use and misuse. *Journal of studies on alcohol*, 13, 94-102, 1986.

Lpf 94 – Utbildningsdepartementet (2006). 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna. Stockholm.

Lpo 94 - Utbildningsdepartementet (2006). 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet. Stockholm.

Newcomb, M.D., Bentler, P.M. & Collins, C. (1986). Alcohol use and dissatisfaction with self and life: a longitudinal analysis of young adults. *Journal of drug issues*, 16, 479-494.

Skolverket, 2009.

<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0809&infotyp=23&skolform=11&id=3872&extraId=2087> 2009-04-25

Sundell, K. (2003). Drog och riskbeteenden hos Stockholmsungdomar, Stockholms socialtjänstförvaltning, FoU rapport.

Sundell, K. och Kraft, Y. (2002). Femteklassares kunskap, attityd och erfarenhet av tobak, alkohol och andra droger, Stockholms socialtjänstförvaltningen, FoU rapport

Bilaga 1

Enkät undersökning om elevers kunskap, erfarenhet och attityd till alkohol

Hejsan!

Mitt namn är Martin Hagelin och jag läser till lärare vid Uppsala Universitet. Jag läser mot skolans yngre år och är nu inne på min sista termin. Jag gör nu mitt examensarbete och då har jag valt att titta närmare på elevers kunskap, erfarenhet och attityd till alkohol. Syftet med mitt arbete och enkäten är att ta reda på elevers användning, attityd och kunskap till alkohol och därefter se om skolan har tillräckligt med undervisning eller om det krävs/önskas mer. För att nå så korrekt resultat som möjligt vill jag att enkäten fylls i så noggrant som möjligt.

Enkäten kommer att vara helt anonym och **ingen kommer få veta** vad just den enskilde eleven svarat. Enkäten kommer bara att läsas av mig och efter analys så kommer alla enkäter att förstöras.

Jag är tacksam för att du ställer upp och hjälper mig i mitt examensarbete och att enkätundersökningen blir så lyckad som möjligt.

Vänliga hälsningar

Martin Hagelin

Bilaga 2

Enkät om alkohol

Här nedan följer en enkätundersökning om användning, attityd och kunskap om alkohol. Svaren som du tycker stämmer in. Enkäten är helt anonym så ingen kommer att få reda på vad du svarat.

1. Är du pojke eller flicka?

Pojke Flicka

2. Har du testat något av följande?

- Öl Alkoläsk
- Vin Nej, inte prövat något
- Sprit

3. Har du druckit så mycket alkohol så du känt dig påverkad?

- Nej, aldrig druckit
- Nej, inte druckit så jag känt mig påverkad
- Ja, en till två gånger
- Ja, flera gånger

4. Har det förekommit alkohol i ditt hem de senaste 6 månaderna?

- Nej
- Ja
- Vet inte

5. Har dina föräldrar bjudit dig på alkohol?

- Mina föräldrar dricker inte
- Nej, aldrig blivit bjuden
- Jag har fått provsmaka av mina föräldrar
- Jag har fått ett eget glas
- Vet inte

6. Har du kunskap om hur alkohol påverkar din kropp?

- Nej
- Ja, lite
- Ja, mycket
- Vet inte

7. Är det farligt att dricka alkohol?

- Inte farligt
- Lite farligt
- Mycket farligt
- Vet inte

8. Har du haft någon undervisning om alkohol det senaste läsåret?

- Nej
- Ja, 1 – 2 timmar
- Ja, 3 - 8 timmar
- Ja, mer än 1 dag

9. Skulle du önska mera information om alkohol i skolundervisningen?

- Nej
- Ja
- Vet inte

10. Borde ungdomar under 18 år få dricka alkohol?

- Nej
- Ja
- Vet inte

11. Varför tror du att ungdomar dricker alkohol?

(Kryssa för de alternativ du tycker stämmer)

- Det är gott.....
- Det är tufft att dricka.....
- Man känner sig säkrare.....
- Man blir mer populär bland vänner och i kompisgänget....

12. Tror du att du kommer testa alkohol innan du gått ut 9an?

- Nej
- Ja
- Vet inte

Tack för att du svarade på mina frågor

Är du färdig innan tiden är slut, får du gärna rita något på baksidan